SIN ISTRE POSVEĆEN HRVATSKIM POVIJESNIM VRELIMA (POVODOM 85. OBLJETNICE ŽIVOTA AKADEMIKA JOSIPA BRATULIĆA I UOČI NJEGOVE 25. OBLJETNICE ČLANSTVA U HAZU-U)

Ivan JURKOVIĆ
Filozofski fakultet
Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli
Pula, Zagrebačka 30
ivanj@unipu.hr

UDK: 80/81Bratulić, J.(091)
Pregledni/rad
https://doi.org/10.31726/via.31.3

Znanstveni i stručni rad akademika Josipa Bratulića na pripremi i objavljivanju srednjovjekovnih diplomatičkih, pravnih i pripovjednih izvora/rukopisa te (rano)novovjekovnih književnih, putopisnih i historiografskih ostvarenja intelektualaca različite etničke/nacionale pripadnosti koji su svojim djelima ostavili traga u hrvatskoj povijesti temom su ovoga članka. Od početaka znanstvenoga istraživanja, dakle od magistarskoga rada (obranjena 1970.) i doktorske disertacije (obranjene 1975.), akademik Bratulić ustrajno se do danas bavi izvorima, kako kao priređivač znanstvenih kritičkih izdanja, tako i kao prevoditelj rukopisa odnosno djela važnih za poznavanje hrvatske povijesti.*

Ključne riječi: Josip Bratulić, urednik izdanja, recenzent izdanja, znanstveno-istraživački rad i objavljivanje povijesnih izvora

Keywords: Josip Bratulić, editor, reviewer, scientific research and publication of historical sources

Parole chiave: Josip Bratulić, redattore, revisore, lavoro di ricerca scientifica e pubblicazione di fonti storiche

Rad na pripremi srednjovjekovnih i ranonovovjekovnih dokumenata, bez obzira na njihovu provenijenciju i stanje očuvanosti, u domaćim stručnim krugovima, ali i u resornom ministarstvu, već neko vrijeme nije pravilno vrednovan. Posljedično, sve manji broj znanstvenika prihvaća ovaj zahtjevni posao zbog neravnoteže između uloženoga truda i nagrade, kako u znanstvenom tako i u financijskom smislu. Umjesto toga, puno je lakše objaviti tekst temeljen na izvornim (ne)objavljenim podatcima i za takav tekst dobiti od recenzenata klasifikaciju »izvornoga znanstvenog rada«, nego ulagati mjesece ili čak godine u pripremu izvornoga materijala koristeći raznovrsna stručna znanja iz područja paleografije (diplomatike, kronologije, sfragistike te u konačnici egdotike, uz iznimno poznavanje latinskoga, talijanskog, njemačkog, osmanoturskog ili pak hrvatskog jezika

* Tekst je pripremljen u okviru projekta »Izvori za hrvatsku povijest – istraživanje, kritičko izdavanje i analiza« Hrvatske zaklade za znanost (šifra: IP-2022-10-5130), kojemu je voditelj znanstveni savjetnik dr. sc. Damir KARBIĆ.

na različitim pismima). No čar se toga posla nalazi u dvjema bjelodanim činjenicama. Prva je vezana i uz arhivističku i uz historiografsku struku – poželjno je naime takve izvore objaviti i u fototipskom i u kritički pripremljenom izdanju kao prijepise jer izvori se na takav način manje oštećuju izravnim radom korisnika na njima, a istovremeno su dostupni širokom krugu istraživača diljem svijeta. Druga je vezana uz priređivače tih objavljenih izvora. Dok se kratkotrajna slava može steći objavljivanjem monografija, sinteza ili specijalističkih studija, trajna historiografska važnost i gotovo neumrlost takvoga pojedinca ne proizlazi iz te kratkotrajne slave, već iz objavljivanja povijesnoga gradiva na kojem se gradi nacionalni identitet. Zoran primjer takvoga stajališta o poslu i karijeri povjesničara jasno je vidljiv u recepciji djela velikana hrvatske historiografije Tadije Smičiklasa (*1843. – †1914.). Dobro je poznato da je objavio prvu znanstveno utemeljenu sintezu povijesti hrvatskoga naroda koja je u izdanju Matice hrvatske svojevremeno bila nezapamćenom nakladničkom uspješnicom. Unatoč tome njegova je dvotomna *Poviest hrvatska* odavno postala i do danas ostala samo bibliofilskim raritetom.[1] Naime u znanstvenim radovima suvremenih povjesničara ona više nije relevantna ni poželjna bibliografska jedinica, ali zato je Smičiklasovo kapitalno ostvarenje u sedamnaest svezaka, *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije* (*Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*), nezaobilazna referenca svih radova hrvatske medievistike.[2] Štoviše, strani su povjesničari puni hvale kada govore o kvaliteti i vjerodostojnosti toga izdanja diplomatičkih izvora, pa za njime posežu svi medievisti koji se bave hrvatskim prostorom i njegovim okružjem.

Smičiklas možda i nije najbolji primjer za ovu priliku jer se bavio priređivanjem latinskih srednjovjekovnih isprava.[3] Možda bi njegov učenik Đuro Šurmin (*1867. – †1937.) ili

---

1 *Sinteza* je objavljena u nakladničkoj cjelini »Poučna knjižnica Matice hrvatske« (knj. 4 – 5). Drugi je svezak objavljen 1879., a potom i prvi 1882. godine. Nedavno je ipak doživjela reprintirano izdanje u tri sveska koje je uredio Filip ŠIMETIN ŠEGVIĆ: ser. Djela iz hrvatske duhovne i kulturne baštine, knj. 20, Naklada Dominović – Matica hrvatska (dalje: MH), Ogranak Solin, Zagreb 2022.

2 *Diplomatički zbornik* počeo je izlaziti 1904. godine. U to je vrijeme Smičiklas smatrao da *Documenta historiae Chroaticae periodum antiquam illustrantia* (Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, knj. 7, JAZU, 1877.) Franje RAČKOGA sasvim dobro pokrivaju početno razdoblje pa je »svoju« zbirku dokumenata započeo drugim sveskom. Do Smičiklasove smrti (1914.) izlazili su jedan po jedan godišnje, a u otežanim okolnostima (Prvi svjetski rat, potom razdoblje Kraljevine Jugoslavije i Drugi svjetski rat) njegovi učenici, nastavljači i novi urednici (Marko KOSTRENČIĆ, Emilije LASZOWSKI, Stjepan GUNJAČA i Duje RENDIĆ-MIOČEVIĆ) objavljuju do 1990. preostalih sedam svezaka, s time da se s vremenom odustalo od »zamjenskoga« prvog sveska Franje Račkog pa je taj svezak *Diplomatičkog zbornika* objavljen 1967. godine. Svi su svesci objavljeni u izdanju tadašnje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (dalje: JAZU). O Smičiklasu izdavaču povijesnih vrela: Mirjana MATIJEVIĆ SOKOL – Vesna GAMULIN TUDJINA, »Tadija Smičiklas kao izdavač povijesne građe«, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, vol. 18 (2000.), str. 105 – 114.

3 On je kao sveučilišni profesor na tadašnjem Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu predavao i glagoljsku paleografiju; usp. Ivan JURKOVIĆ, »Tadija Smičiklas, profesor pomoćnih povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, vol. 18 (2000.), str. 148 i 155 – 156; Ivan BOTICA – Tomislav GALOVIĆ, »Glagoljica u sveučilišnoj nastavi na primjeru kolegija Hrvatska epigrafija i paleografija«, *Arhivski vjesnik*, vol. 59, br. 1 (2016.), str. 144 – 145.

pak Smičiklasov prethodnik Ivan Kukuljević Sakcinski (*1816. – †1889.) bili bolji primjeri. Obojica su se posvetila objavljivanju hrvatskih listina, mahom pisanih glagoljicom. I njih dvojica, baš poput Smičiklasa, postali su žrtvom historiografskih promjena i razvojnih procesa. Naime tekstovi im predstavljaju zastarjele koncepcije i pristupe u interpretacijama arhivskog gradiva, ali su s druge strane sve donedavno u znanstvenom smislu bili nezaobilazni, baš poput Smičiklasa. Neumrlost su dakle zavrijedili priređivanjem i objavom diplomatičkoga i drugog na hrvatskom jeziku pisanoga gradiva u zbornicima latinskoga naziva *Acta Croatica*, odnosno hrvatskoga *Listine hrvatske*.[4] Njihov je put slijedio akademik Josip Bratulić koji je u suradnji sa Zoranom Ladićem priredio i objavio *Hrvatske glagoljične i ćirilične isprave iz zbirke Stjepana Ivšića: 1100. – 1527.* (2017.). Time je, gledajući historiografski, djelomice gurnuo *Hrvatske spomenike* (1898.) Đure Šurmina i uvelike *Listine hrvatske* (1863.) Ivana Kukuljevića Sakcinskoga u stranu, posebno u svezi s onim dokumentima koje su objavili ti njegovi prethodnici.[5]

S obzirom na stručni (znanstveni) opus objavljenih glagoljskih dokumenata, srednjovjekovnih zbornika prava i pripovjednih izvora akademik Josip Bratulić zaista je velikan hrvatske historiografije. Po važnosti ide uz bok s Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim i Đurom Šurminom. Taj je trojac zanimljiv i po tome što je prvi objavljivao izvore na glagoljici, drugi na ćirilici, a treći na latinici. Takav epilog nije iznenađujuć s obzirom na Bratulićevu predanost i usmjerenost prema izvornom gradivu od samih početaka njegove znanstvene karijere.

***

Akademik Bratulić nije u svojim početcima samo kao filolog i kao povjesničar književnosti, nego s vremenom i kao povjesničar ustrajno pripremao pisane izvore za objavljivanje, proučavao ih i znanstveno tumačio u svojim studijama. Već mu je magistarski rad, koji je obranio 1970. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom prof. Milana Ratkovića (*1906. – †1995.), objavljen kao izvorni znanstveni rad u tada prestižnomu znanstvenom časopisu Staroslavenskoga instituta.[6] I doktorska mu je disertacija naslova *Istarski razvod kao književni spomenik srednjovjekovne Istre*, koja je obranjena već 1975. godine na istom fakultetu, također pod mentorstvom prof. Milana Ratkovića, objavljena u više navrata kao dopunjena i ispravljena verzija ili su iz nje nikla bibliofilska

[4] Ivan Kukuljević SAKCINSKI, *Acta Croatica – Listine hrvatske*, sv. 1, Gaj, Zagreb 1863.; Đuro ŠURMIN, *Acta Croatica – Hrvatski spomenici I, od 1100 – 1499.*, Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium, knj. 6, JAZU, Zagreb 1898.

[5] Riječ je o osuvremenjenoj transliteraciji, dopunjenim bilješkama i priređivanju za tisak Ivšićeve zbirke koje je odradio akad. Bratulić, a u izdanju HAZU-a u iznova započetoj seriji – Acta Croatica, Hrvatski spomenici (knj. 1, Zagreb 2017.). O radu prof. Bratulića na izdavanju tih glagoljičkih isprava vidjeti i: Ivan BOTICA – Tomislav GALOVIĆ, »Egdotika glagolskih notarskih isprava«, *Croatica et Slavica Iadertina*, vol. 16, br. 1 (2020.), str. 45 – 46.

[6] Josip BRATULIĆ, »Apokrif o Prekrasnom Josipu u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti«, *Radovi Staroslavenskog instituta*, sv. 7 (1972.), str. 31 – 122.

izdanja.[7] Taj pravni spomenik hrvatskoga srednjovjekovlja u Istri nije bio jedini takav ili sličan izvor kojim se on kao jezikoznanac i povjesničar hrvatske književnosti bavio. Godine 1988., povodom sedamstote obljetnice nastanka *Vinodolskog zakona*, pripremio je i objavio njegovo kritičko izdanje.[8] S obzirom na činjenicu da je *Vinodolski zakon* pored *Ruske pravde* najstariji srednjovjekovni pravni zbornik među Slavenima pisan narodnim jezikom i vlastitim pismom, taj najstariji pravni dokument pisan hrvatskim jezikom pozicionira povijesno-pravnu baštinu hrvatskoga naroda visoko na ljestvici europske pravne srednjovjekovne tradicije, na što akademik Bratulić upozorava u tom izdanju.

Radu se akademika Bratulića na diplomatičkom srednjovjekovnom gradivu može združiti i njegov tekst proizišao iz analize gotovo ključnoga spomenika hrvatske kulturne baštine – *Bašćanske ploče*. Njegova rasprava o načinu čitanja ploče upozorila je na ritmiziranje nazočno u, istini za volju, dva objedinjena regesta izgubljenih vladarskih isprava, koji čine osnovu teksta plutejne ploče u crkvi benediktinskoga samostana sv. Lucije.[9] Ta je rasprava jedna od njegovih najcitiranijih rasprava srednjovjekovne tematike. No njegovo se prepoznavanje i tumačenje sažetaka/regesta/noticija izgubljenih dokumenata uklesanih na Bašćansku ploču kao gotovo poetskoga teksta nije zadržalo samo na njoj. Naime koliko god srednjovjekovni jezično i pravno strogo tekstološki i vizualno formatirani tekstovi bili, Bratulić je prvi upozorio na književno-povijesnu vrijednost tih tekstova u zakonima, razvodima i dokumentima pisanim glagoljicom.

Prvom hrvatskoglagoljskom početnicom počeo se baviti već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća kada su mu kao stručni suradnici i savjetnici Mladen Kuzmanović (*1940. – †2001.) i Stjepan Damjanović pomogli objaviti je kao pretisak s transliteriranim tekstom.[10] Istu je *Početnicu*, četvrt stoljeća kasnije, samostalno priredio i kao kritičko izdanje i kao pretisak.[11]

Skupini srednjovjekovnih rukopisa na kojima je akademik Bratulić radio pripada i druga vrsta izvora kojima je poklonio osobitu pažnju. Riječ je o pripovjednim izvorima, preciznije o njihovoj podvrsti – životopisima svetaca / hagiografijama. *Žitja Konstantina Ćirila i Metodija i druga vrela* naslov je knjige koja je zbog važnosti misionarskoga djelovanja Svete braće u Srednjoj Europi i njihova utjecaja na našim prostorima, u izdanju

[7] ISTI, *Istarski razvod. Studija i tekst*, Čakavski sabor, Pula, 1978.; ISTI, *Istarski razvod*, Čakavski sabor – Istarska književna kolonija »Grozd«, Pula, 1989.; ISTI, *Istarski razvod*, Libar od grozda, Pula 1992.

[8] ISTI, *Vinodolski zakon 1288.*, faksimil, diplomatičko izdanje iz XVI. st., Globus – Nacionalna i sveučilišna biblioteka (dalje: NSK) – JAZU – Pravni fakultet, Zagreb, 1988. Deset godina kasnije sudjelovao je u zajedničkom projektu: Lujo MARGETIĆ – Marko KOSTRENČIĆ – Antun CVITANIĆ – Anto MILUŠIĆ – Josip BRATULIĆ, *Vinodolski zakon 1288. Studijski materijal i tekst*, Pravni fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Osijek 1998.

[9] ISTI, »O čitanju Bašćanske ploče«, *Istra*, god. 16, sv. 1/2 (1978.), str. 28 – 36. S prijedlogom akademika Bratulića kako je riječ o tekstu koji bi trebalo rastaviti »na ritmičke jedinice od 6 i 4 sloga« pa bi se mogao iščitati »s određenim zakonima lijepoga govorenja« složio se i akademik Eduard Hercigonja smatrajući da postoji »ritmičko pulsiranje, tempo, fluidnost njegove tekstovne strukture« Bašćanske ploče.

[10] ISTI, *Prva hrvatskoglagoljska Početnica 1527*., Grafički zavod Hrvatske – Školska knjiga (dalje: ŠK), Zagreb 1983.

[11] Isto, ser. Biblioteka Starine, sv. 2, HAZU – NSK – ŠK, Zagreb 2007.

Kršćanske sadašnjosti, doživjela više izdanja.[12] Pored ove dvojice svetaca u hrvatskoj se srednjovjekovnoj tradiciji kontinuirano njegovala predaja da je stvarateljem odnosno izumiteljem glagoljice bio sv. Jeronim, rodom Dalmatinac. Vjerojatno se zbog toga akademik Bratulić u suradnji s prof. dr. sc. Matom Križmanom (*1934. – †2019.), a na temelju knjige fra Ivana Markovića (*1839. – †1910.),[13] prihvatio posla objavljivanja poslanica sv. Jeronima i njihova prijevoda na hrvatski jezik, što je s uspjehom dovršeno 1990. godine.[14]

Sljedeće je godine priredio objavljivanje pretiska po svemu sudeći prve hrvatske latinicom (goticom – teksturom) tiskane knjige. Izišla je 1495. god. iz tiskare u Veneciji majstora Damjana iz Milana. Redaktor je knjige bio Bernardin Splićanin (Drvodilić?), a riječ je o lekcionaru u kojem se nalaze liturgijska čitanja nedjeljama i blagdanima pa mu kao takvom pripada prvenstvo među hrvatskim latiničkim inkunabulama iz barem dvaju razloga – prvo, datiran je u kolofonu,[15] i drugo, njegovo je značenje u hrvatskoj književnoj i jezičnoj povijesti kolosalno jer je snažno utjecao na oblikovanje zajedničkoga nam hrvatskoga jezičnog idioma.[16]

***

Već se tijekom opisanoga srednjovjekovnog zbira tema, na kojima je uostalom magistrirao i doktorirao, akademik Bratulić sve više okretao (rano)novovjekovnom književnom, putopisnom, historiografskom i leksikografskom stvaralaštvu intelektualaca različite etničke/nacionale pripadnosti koji su svojim djelima ostavili traga u hrvatskoj povijesti.[17]

---

12 ISTI, *Žitja Konstantina Ćirila i Metodija i druga vrela*, Bibliofilska izdanja, knj. 14, podser. Iskoni, knj. 1, Kršćanska sadašnjost (dalje: KS), Zagreb, 1985.; isto, 2. izd. (1992.); isto, 3. izd. (1998.).

13 Ivan MARKOVIĆ (prir. i prev.), *Izabrane poslanice sv. Jeronima*, 2 sv., Nakl. i tisak Hrv. katol. tiskovnog družtva, Zagreb 1908.

14 Sveti JERONIM, *Izabrane poslanice* / *Epistulae selectae*, prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Mate KRIŽMAN – Ivan MARKOVIĆ, Svjedočanstva, knj. 12, Književni krug, Split, 1990. Valja istaknuti da je s Matom Križmanom surađivao i na objavljivanju antičkih izvora važnih za poznavanje povijesti Istre: Mate KRIŽMAN, *Antička svjedočanstva o Istri: izbor iz djela*, ur. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeće, Kolo 1, knj. 1, Čakavski sabor – »Otokar Keršovani«, Pula – Rijeka 1979.

15 Za dvije se dubrovačke latiničke inkunabule, *Oficij Bl. Djevice Marije i Oficije Svetoga karsta,* doduše, može pretpostaviti da su starije od ovoga lekcionara iako su objavljene bez oznake godine i mjesta tiska. Po jedan se primjerak tih inkunabula čuva u Vatikanskoj knjižnici.

16 Josip BRATULIĆ (ur.), *Lekcionar Bernardina Splićanina*, Biblioteka Knjiga Mediterana, knj. 6, Književni krug – Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU, Split 1991. (pretisak izd. iz 1495. god.). Četiri godine kasnije, na 500. obljetnicu, objavljen je i pretisak izdanja koji je 1885. priredio Tomo Maretić prema danas izgubljenomu zadarskom primjerku: Josip BRATULIĆ (prir.), *Lekcionarij Bernardina Splićanina / po prvom izdanju od god. 1495. priredio i predgovor napisao Tomo MARETIĆ*, Biblioteka Knjiga Mediterana, knj. 13, Književni krug, Split 1995. (pretisak izd. iz 1885. god.).

17 To ne znači da je prestao s radom na glagoljskim rukopisima, prvotiscima i knjigama. Primjerice, monografijom *Hrvatska glagoljica: postanak, razvitak, značenje*, Biblioteka Theoria: Novi niz, MH, Zagreb, 2022., akademik Bratulić na inspirativan je način pokazao kako pogled na svijet glagoljaštva samo naizgled pripada prošlosti, a zapravo je sastavnim dijelom naše sadašnjosti. Djelomice je pretečom te monografije bio njegov *Leksikon hrvatske glagoljice*, Biblioteka leksikoni, Minerva, Zagreb, 1995. S akademikom Stjepanom Damjanovićem je pak u trosveščanoj sintezi objavio pojedine takve izvore, doduše fragmentarno; Josip BRATULIĆ – Stjepan DAMJANOVIĆ, *Hrvatska pisana kultura.*

Tako je, primjerice, u suradnji s Matom Marasom i akademikom Darkom Novakovićem priredio putopis Alberta Fortisa (*1741. – †1803.) po Dalmaciji, a kao prilog su u tom izdanju objavili i rukopis Antuna Vrančića (*1504. – †1573.), *Putovanje iz Budima u Drinopolje*, koji je napisao 1553. godine.[18] Zanimanje akademika Bratulića za pisanu baštinu Alberta Fortisa tim djelom nije prestalo. U suradnji je s Dubravkom Balenovićem objavio i drugi Fortisov putopis, tiskan tri godine prije puno poznatijega *Puta po Dalmaciji* – onaj o Cresu i Lošinju.[19]

Za hrvatsku povijesnu znanost koja se bavi ranim novim vijekom, u suradnji sa Zlatkom Plešeom priredio je iznimno važno djelo *Croatia rediviva* Pavla Rittera Vitezovića (*1652. – †1713.) prevedeno na hrvatski jezik.[20] No, tim ostvarenjem njegov interes za Rittera Vitezovića nije započeo,[21] a nije ni minuo. Rado se prihvatio recenziranja priređenoga i prevedenog drugog njegova djela (*Plorantis Croatiae saecula duo)*, koje je znanstvenoj, stručnoj i široj javnosti nedavno ponuđeno.[22] U novije se vrijeme posvetio književnom opusu Zrinskih, odnosno djelima posvećenim Zrinskima. To je djelomice učinio zbog okrugle obljetnice pogibije Nikole Šubića Zrinskog pod Sigetom (*1508. – †1566.), a dijelom zbog vlastite znanstvene znatiželje. Naime, samostalno je objavio kritičko izdanje djela *Adrijanskoga mora sirena; Obsida sigecka*,[23] te je iste godine u suradnji s Vladimirom Lončarevićem i Božidarom Petračem priredio i divot-zbirku pjesama i stihova posvećenih Nikoli Sigetskom nastalih od njegove pogibije pod Sigetom do XX. stoljeća.[24]

Izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. do XXI. stoljeća, 3 sv., Veda, Križevci 2005. – 2008.

18 Alberto FORTIS, *Put po Dalmaciji*, prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Mate MARAS – Darko NOVAKOVIĆ, Posebna izdanja, Globus, Zagreb, 1984.; repr. izdanje, Marjan tisak, Split, 2004. Riječ je o djelu *Viaggio in Dalmazia*, Presso Alvise Milocco, Venecija 1774.

19 Alberto FORTIS, *Ogled zapažanja o otocima Cresu i Lošinju*, prev. Dubravko BALENOVIĆ – prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Varia, knj. 16, Književni krug, Split, 2014. Riječ je o djelu *Saggio d'osservazioni sopra l'isola di Cherso ed Osero*, Presso Gaspare Storti, alla Forteza, Venecija 1771.

20 Pavao RITTER VITEZOVIĆ, *Oživjela Hrvatska*, prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Zlatko PLEŠE, Biblioteka Povijest hrvatskih političkih ideja, Kolo 1, knj. 4, Golden marketing – Narodne novine, Zagreb 1997.

21 Akademik Bratulić tri je godine ranije priredio i: Pavao RITTER VITEZOVIĆ, *Izbor iz djela*, Školska knjižnica: hrvatska književnost od Baščanske ploče do naših dana, knj. 8, Erasmus naklada, Zagreb 1994.

22 ISTI, *Dva stoljeća Hrvatske / Plorantis Croatiae saecula duo*, prir. i prev. Zrinka BLAŽEVIĆ – Bojan MAROTTI, Biblioteka Posebna izdanja, MH, Zagreb, 2019. O akad. Bratuliću kao recenzentu knjiga objavljenih izvora detaljnije na kraju teksta.

23 Petar ZRINSKI, *Adrijanskoga mora sirena; Obsida sigecka*, prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Posebna izdanja, MH, Zagreb 2016.

24 Josip BRATULIĆ – Vladimir LONČAREVIĆ – Božidar PETRAČ, *Nikola Šubić Zrinski u hrvatskom stihu*, Društvo hrvatskih književnika, Zagreb 2016.

S prijepisima i studijama o Marulićevim poslanicama[25] i Lastrićevim propovijedima[26] završavamo opis rada akademika Bratulića na izvorima kao priređivača znanstvenih kritičkih izdanja (podjednako u smislu transliteracije i transkripcije rukopisa) te kao prevoditelja rukopisa i djela važnih za poznavanje hrvatskoga srednjovjekovlja i ranoga novovjekovlja.

***

Posebnu cjelinu u radu akademika Bratulića na priređivanju tekstova i pretisaka čine djela renesansnih, baroknih, ranomodernih i preporodnih hrvatskih književnika. Među njima se ističu imena poput Marulića,[27] Zoranića,[28] Gundulića,[29] Vrančića,[30] Jurjevića,[31] Belostenca,[32] Habdelića,[33] grofice Zrinske,[34] obojice Relkovića (Matije Antuna[35] i Josipa

[25] Josip BRATULIĆ, »Poslanice Marka Marulića Katarini Obirtić«, *Colloquia Maruliana*, vol. 7 (1998.), str. 27 – 34.

[26] ISTI, »Propovijedi o Muci Kristovoj bosanskog franjevca fra Filipa Lastrića«, *Pasionska baština....: muka kao nepresušno nadahnuće kulture*, vol. 6 (2008.), str. 103 – 121.

[27] Marko MARULIĆ, *Judita*, prir. Josip BRATULIĆ – Ivo FRANGEŠ – Milan MOGUŠ, Knjiga Mediterana, sv. 1, Književni krug, Split 1989.; ISTI, *Starozavjetne ličnosti*, prev. Branimir GLAVIČIĆ, uvod. tekstovima popratili Josip BRATULIĆ i Darko NOVAKOVIĆ, Humanisti, knj. 4, sv. 6; Književni krug, Split 1991.; ISTI, *Epistola domini Marci Maruli Spalatensis ad Adrianum VI. pont. max. de calamita, tibus occurrentibus et exhortatio ad communem omnium christianorum unionem et pacem*, ur. Josip BRATULIĆ, NSK – KS – Crkva u svijetu – Zbornik Kačić, Zagreb – Split 1994.

[28] Petar ZORANIĆ, *Planine*, prir. Josip BRATULIĆ – Marko GRČIĆ, Rotulus arhiv, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1988.; *isto*, Biblioteka Parnas, Niz Književnost, MH, Zagreb 2000.

[29] Ivan GUNDULIĆ, *Suze sina razmetnoga*, prir. Josip BRATULIĆ, ur. Božidar PETRAČ, Media, sv. 4, KS, Zagreb 1989.

[30] Faust VRANČIĆ, *Život nikoliko izabranih divic*, prir. Josip BRATULIĆ i dr., Knjižnica Bašćina, Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, Šibenik 1995.

[31] Atanazije JURJEVIĆ, *Pisni za najpoglavitije, najsvetije i najvesel'je dni svega godišća složene: i kako se u organe s'jednim glasom mogu spivati, napravljene po Atanaziju Georgiceu, u Beču, iz pritiskopisa Matea Formike, 1635*, prir. Josip BRATULIĆ – Ennio STIPČEVIĆ – Ivana ŽUŽUL, HAZU – Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, Zagreb – Šibenik 2011.

[32] Ivan BELOSTENEC, *Gazophylacium, seu Latino-Illyricorum onomatum aerarium:selectioribus synonimis, phraseologiis verborum constructionibus, metaphoris, adagiis, abundantissime locupletatum...*, prir. Josip BRATULIĆ – Josip VONČINA, Biblioteka Čuvari grada, Stari grad, Zagreb 1998.

[33] Juraj HABDELIĆ, *Dictionar ili Réchi Szlovenszke zvexega ukup zebrane, u red pofztaulyene i diachkemi zlahkotene trudom Jurja Habdelicha*, prir. Josip BRATULIĆ – Vladimir HORVAT, Bibliofilska izdanja, knj. 19, KS, Zagreb 1989.; ISTI, *Izbor iz djela*, prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 4, knj. 88, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 2000.; ISTI, *Pervi otca našega Adama greh*, prir. Josip BRATULIĆ – Milan RATKOVIĆ, Stari pisci hrvatski, knj. 44, HAZU, Zagreb 2018.; ISTI, *Zercalo Marijansko*, prijepis Milana RATKOVIĆA s originalom usporedio, predgovor napisao i za tisak prir. Josip BRATULIĆ, Stari pisci hrvatski, knj. 45, HAZU, Zagreb 2020.

[34] Ana Katarina ZRINSKA, *Pjesmarica Ane Katarine Zrinske*, prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Posebna izdanja, MH, Zagreb 2014.

[35] Matija Antun RELKOVIĆ, *Satyr illiti Divyi csovik: u vershe Slavoncem*, prir. Josip BRATULIĆ, Dukat: edicija za očuvanje umjetničkog i povijesnog blaga Slavonije, kolo 2, Privlačica, Privlaka 1987.; ISTI, *Sa-*

Stjepana),[36] Kanižlića,[37] Katančića,[38] Brezovačkoga,[39] Čevapovića,[40] Gaja,[41] Kurelca,[42] Krešića,[43] Mažuranića,[44] Voltića,[45] Kundeka,[46] Volčića,[47] Starčevića,[48] Benešića,[49] da na-

tir iliti divji čovik, prir. Josip BRATULIĆ, Slavonica: prinosi Slavonije hrvatskoj književnosti i povijesti: popularna biblioteka, kolo 15, knj. 72, Slavonska naklada Privlačica, Vinkovci 1994.; *isto*, Školska lektira / Privlačica, knj. 2, Vinkovci 1996.; ISTI, *Postanak naravne pravice*, prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Hrvatski pretisci, knj. 1, Privlačica, Vinkovci 2015.

36 Josip Stjepan RELJKOVIĆ, *Kuchnik*, prir. Josip BRATULIĆ, Dukat, knj. 16, Privlačica, Vinkovci 1989.; ISTI, *Kućnik*, prir. Josip BRATULIĆ, Slavonica: prinosi Slavonije hrvatskoj književnosti i povijesti: popularna biblioteka, kolo 19, knj. 93, Privlačica, Vinkovci 1994.

37 Antun KANIŽLIĆ, *Sveta Roxalia panormitanska divica nakichena, i izpivana po Antunu Kanislichu Poxexaninu*, prir. Josip BRATULIĆ, Dukat: edicija za očuvanje umjetničkog i kulturnog blaga Slavonije, kolo 5, knj. 1, Kulturno-informativni centar Privlačica, Vinkovci 1990.; ISTI, *Sveta Rožalija*, prir. Josip BRATULIĆ, Slavonica: prinosi Slavonije hrvatskoj književnosti i povijesti: popularna biblioteka, knj. 74, Privlačica, Vinkovci 1994.; ISTI, *Izabrana djela*, prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 4, knj. 92, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 2000.

38 Matija Petar KATANČIĆ, *Izabrana djela*, prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 4, knj. 91, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 2000.

39 Tituš BREZOVAČKI, *Izbor iz djela*, predg. Milan RATKOVIĆ, prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 3, knj. 58, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 1999.

40 Grgur ČEVAPOVIĆ, *Josip sin Jakoba patriarke, u narodnoj igri prikazan od ucsenika vukovarski, po Gergi Csevapovichu, mudroznanja naucsitelju, i ss. bogoslovja shtiocu, derxave Kapistranske*, prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Posebna izdanja, Otvoreno sveučilište, Zagreb 1992.

41 Ljudevit GAJ, *Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisana, poleg mudrolubneh narodneh i prigospodarneh temelov i zrokov / Kurzer Entwurf einer kroatisch–slavischen Orthographie nach philosophischen, nazionälen und ökonomischen Grundsätzen*, prir. Josip BRATULIĆ, Cymelia Croatica: biblioteka pretisaka, sv. 1, Međunarodni slavistički centar SR Hrvatske – Liber – NSK, Zagreb 1983.

42 Fran KURELAC, *Slova nad grobom Ljudevita Gaja izgovorena Franom Kurelcem*, prir. Josip BRATULIĆ, Cymelia Croatica: biblioteka pretisaka, sv. 4, Međunarodni slavistički centar SR Hrvatske – Mladost – NSK, Zagreb 1989.

43 Mijo KREŠIĆ, *Autobiografija*, prir. Josip BRATULIĆ, Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić«, Karlovac 2005.

44 Ivan MAŽURANIĆ, *Hervati Madjarom: odgovor na proglase njihove od ožujka mieseca i travnja 1848.*, prir. Josip BRATULIĆ, MH, Karlovac 1994.

45 Josip VOLTIĆ, *Bečka pisma. Ričoslovnik*, prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Mate MARAS – Šime JURIĆ – Giacomo SCOTTI, Istra kroz stoljeća, Kolo 3, knj. 18, Čakavski sabor i dr., Pula – Rijeka – Rovinj – Zagreb 1981.

46 Josip KUNDEK, *Želja starinske horvatske kraljice i Reč jezika narodnoga*, prijepis i krit. studija Josip BRATULIĆ, Edicija Lukom – Narodno sveučilište, Zagreb – Ivanić-Grad 1997.

47 Akademik Bratulić sudjelovao je svojim prilogom i u zborniku radova i izvornoga gradiva o Jakovu Volčiću: usp. Jurij FIKFAK (ur.), *Jakob Volčič in njegovo delo: zbornik prispevkov in gradiva / Jakov Volčić i njegovo djelo: zbornik priloga i građe*, Pleško – Istarsko književno društvo »Juraj Dobrila«, Ljubljana – Pazin 1988.

48 Josip BRATULIĆ (ur.), *Dr. Ante Starčević: Sabrana djela*, 8 knj., Inačica, Zagreb 1995.; Ante STARČEVIĆ, *Izbor iz djela*, prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 3, knj. 61, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 1999.

49 Riječ je o ustrajnom nastojanju da se Benešićeva rukopisna građa hrvatskog rječnika u cijelosti objavi: Julije BENEŠIĆ, *Rječnik hrvatskoga književnog jezika: od Preporoda do I. G. Kovačića*, sv. 15,

vedemo samo neke. Znanstvena istraživanja akademika Bratulića o povijesti hrvatske književnosti ne zaustavljaju se na XIX. stoljeću, niti je to krajnja kronološka granica njegova interesa. Nije također ograničen u objavljivanju rukopisa hrvatskih književnika, osobito onih koji su ostavili neizbrisiv trag u istarskoj prozi i poeziji XX. stoljeća, poput Cara Emina,[50] Nazora[51] i Črnje.[52] Premda ovaj popis nije potpun, jasno je da bi akademik Bratulić već svojim radom na obradi tih autora i njihovih djela zaslužio izuzetno visoko mjesto u domaćim znanstvenim humanističkim i kulturnim krugovima. Kao ljubitelj knjige, strastveni bibliofil, erudit i vrhunski znanstvenik, nije posvećen samo svojoj struci nego i svojemu narodu. Baštineći Dobrilinu zauzetost da se puku knjigama prenose tradicija, vrednote i povijesno pamćenje vlastite zajednice, uspješno je povezivao i prenosio svoja i tuđa znanstvena postignuća sa širom javnošću. Njegov priređivački rad na izvorima ne samo da potiče interes te javnosti nego i aktivno provocira njezinu intelektualnu znatiželju. Upravo je stoga nastojao biti nazočan i u javnosti, što je za neke njegove kolege zaključane u svojemu arhivalnom svijetu i znanstvenoj ekskluzivi bilo teško shvatljivo, čak i zazorno. Za razliku od njih, on jest istinski i vodeći pregalac toga istoga znanstvenog establišmenta jer je, držeći nebrojena javna predavanja, medijske nastupe, predstavljanja knjiga (svojih i tuđih), prigodnih i svečanih govora (otvarajući izložbe ili obljetničke svečanosti), uistinu nesebično radio u javnom interesu i za opće dobro.[53]

***

Na kraju je važno istaknuti da izuzetan trud i posvećenost, koji su neizostavni u znanstvenom radu, zahtijevaju puno vremena i predanosti od svakoga istraživača. Akademik Bratulić nikada nije oklijevao prihvatiti bilo koji posao koji mu je ponuđen u korist drugih. Štoviše, njegova susretljivost u pomaganju kolegama i izdavačima, primjerice recenziranjem brojnih knjiga i članaka, postala je prepoznatljiva u hrvatskoj znanstvenoj zajednici. Osobno kao urednik serije *Glagoljski rukopisi* Državnoga arhiva u Pazinu[54] te kao ured-

Ta - uljudba, ur. Josip BRATULIĆ – Anja NIKOLIĆ-HOYT – Marko SAMARDŽIJA, Razred za filološke znanosti HAZU, Zagreb 2022.

50 Viktor CAR EMIN, *Presječeni puti*, prir. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 5, knj. 25, Čakavski sabor i dr., Pula – Opatija – Rijeka – Rovinj 1984.; ISTI, *Mali Učkarić i druge pripovijesti*, prir. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 10, knj. 58, Čakavski sabor i dr., Pula – Rijeka – Rovinj 1990.

51 Vladimir NAZOR, *Krvavi dani*, prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Hrvatski povijesni roman, ŠK, Zagreb 1995.; ISTI, *Djetinjstvo na otoku*, prir. Josip BRATULIĆ, Osnovna škola Vladimira Nazora, Postira 2007.

52 Zvane ČRNJA, *Sabrane pjesme*, prir. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 3, knj. 13, Čakavski sabor i dr., Pula – Rijeka – Rovinj 1981.

53 Njemu su u čast povodom 70. i 80. obljetnice života posvećeni zbornici: Romana HORVAT – Davor DUKIĆ – Mateo ŽAGAR (ur.), *Knjige poštujući, knjigama poštovan. Zbornik Josipu Bratuliću o 70. rođendanu*, Biblioteka Zbornici, MH, Zagreb, 2010.; Boris Domagoj BILETIĆ (ur.), *Fala delu i težaku! Slovo posvetno (o) akademiku Josipu Bratuliću*, Istarski ogranak DHK – Čakavski sabor, Pula – Žminj 2024.

54 Riječ je o sljedećim knjigama te serije: knj. 5 (Dražen VLAHOV, *Glagoljski rukopis iz Roča: Iz Knjige crkve i bratovštine sv. Bartolomeja (1523 – 1611)*, Posebna izdanja, sv. 15, Državni arhiv u Pazinu (da-

nik *Zbornika* posvećenog 75. obljetnici života prof. emerit. Miroslava Bertoše (*1938. – †2023.) imao sam priliku vidjeti i doživjeti kakve su to recenzije.[55] One su u svakom pogledu oplemenile i obogatile tekstove autora te doprinijele njihovim stručnim i znanstvenim dostignućima. Mnogi su zahvaljivali za predložena poboljšanja teksta, ne prigodničarski i kurtoazno, već se svaki put kad bi se poveo razgovor o akademiku Josipu Bratuliću isticalo kako su njegove recenzije značajno utjecale na njihov rad.[56]

***

Svojim se dakle radom na povijesnim izvorima akademik Bratulić pridružio ne samo neumrlim zaslužnicima hrvatske historiografije nego i zaslužnicima hrvatske (paleo)slavistike, filologije i povijesti književnosti. Time je postao uzor svima koji će sljedećim naraštajima (od osnovnih, preko srednjih škola do visokoškolskih ustanova) prenositi rezultate njegova rada. To je, uvjereni smo, bilo i ostaje njegovo životno poslanje.

lje: DAPA), Pazin 2006.), knj. 6 (ISTI, *Knjiga oltara bratovštine sv. Mikule u Boljunu (1582 – 1672): glagoljski zapisi od 1582. do 1657. godine*, Posebna izdanja, sv. 16, otisnuta 2008.), knj. 7 (ISTI, *Knjiga računa općine Roč (1566 – 1628)*, Posebna izdanja, sv. 18, otisnuta 2009.), knj. 8 (ISTI, *Zbirka glagoljskih isprava iz Istre*, Posebna izdanja, sv. 19, otisnuta 2010.), knj. 9 (ISTI, *Matična knjiga iz Boljuna: Glagoljski zapisi od 1576. do 1640.*, Posebna izdanja, sv. 20, otisnuta 2011.), knj. 10 (ISTI, *Matica krštenih župe Lindar (1591. – 1667.): Glagoljski zapisi (1591. – 1648.)*, Posebna izdanja, sv. 24, otisnuta 2012.), knj. 11 (ISTI, *Glagoljske matice krštenih i vjenčanih iz Draguća u Istri (1579. – 1650.)*, Posebna izdanja, sv. 34, otisnuta 2015.), knj. 12 (Ivan BOTICA – Danijela DOBLANOVIĆ – Marta JAŠO, *Kvadirna ili ligištar bratovštine sv. Antona opata iz Zabrešca u Dolini / Kvadirna ali ligišter bratovščine sv. Antona puščavnika iz Zabrežca v Dolini / Quaderno o registro della confraternita di sant'Antonio abate da Moccò a San Dorlingo della Vale*, Posebna izdanja, sv. 44, otisnuta 2016.), knj. 13 (Marta JAŠO – Danijela DOBLANOVIĆ ŠURAN, *Matična knjiga krštenih Župe Dolina kod Trsta (1605. – 1617.) / Krstna knjiga Župnije Dolina pri Trstu (1605 – 1617) / Registro dei battesimi della parrochia di Dolina nei pressi di Trieste (1605-1617)*, Posebna izdanja, sv. 49, otisnuta 2019.) i knj. 14 (Ivan BOTICA – Danijela DOBLANOVIĆ ŠURAN, *Registar crkve i bratovštine sv. Ivana Krstitelja u Boljuncu (1576. – 1672.) / Register cerkve in bratovščine sv. Janeza Krstnika v Boljuncu (1576 – 1672) / Registro della chiesa e confraternita di san Giovanni Battista a Bagnoli della Rosandra (1576-1672)*, Posebna izdanja, sv. 54, otisnuta 2021.).

55 Riječ je o trosveščanom zborniku: Ivan JURKOVIĆ (ur.), *Bertošin zbornik: Zbornik u čast Miroslava Bertoše*, knj. 1-3, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – DAPA, Pula – Pazin 2013.

56 Pored spomenute recenzije kritičkoga izdanja Vitezovićeva djela *Dva stoljeća Hrvatske* ističemo samo neke koje su napisane u posljednjih dvanaesetak godina za sljedeća izdanja: Vesna BADURINA STIPČEVIĆ, *Hrvatskoglagoljska knjiga o Esteri*, Hrvatska jezična baština, knj. 7, MH, Zagreb 2012.; Biserka GRABAR i dr. (prir.), *Rječnik crkvenoslavenskog jezika hrvatske redakcije*. *A – IZGNILSTVO*, sveščići 1 – 23, Staroslavenski institut, Zagreb 2000. – 2021. (projekt koji traje); Dražen VLAHOV, *Tri glagoljske matične knjige s otoka Prvića (1689. – 1711.)*, Posebna izdanja Demographica et glagolitica Sibenicensia, sv. 2, Državni arhiv u Šibeniku, Šibenik 2014.; Krešimir FILIĆ, *Povijesni natpisi grada Varaždina,* Posebna izdanja HAZU-a, knj. 28, Zavod za znanstveni rad HAZU u Varaždinu – Gradski muzej Varaždin, Zagreb – Varaždin 2017.; Ivan KOSIĆ, *Album hrvatske ćirilice u zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*, NSK, Zagreb 2018.; Lenka BLEHOVA ČELEBIĆ, *Kotorski misal sv. Jakova od Lođe*, Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore – Boka F, Tivat – Podgorica 2019.

POPIS IZVORA

Literatura

BADURINA STIPČEVIĆ, Vesna: *Hrvatskoglagoljska knjiga o Esteri*. Hrvatska jezična baština, knj. 7, MH, Zagreb 2012.

BELOSTENEC, Ivan: *Gazophylacium, seu Latino-Illyricorum onomatum aerarium:selectioribus synonimis, phraseologiis verborum constructionibus, metaphoris, adagiis, abundantissime locupletatum....* Prir. Josip BRATULIĆ – Josip VONČINA, Biblioteka Čuvari grada, Stari grad, Zagreb 1998.

BENEŠIĆ, Julije: *Rječnik hrvatskoga književnog jezika: Od Preporoda do I. G. Kovačića*, sv. 15, *Ta – uljudba*. Ur. Josip BRATULIĆ – Anja NIKOLIĆ-HOYT – Marko SAMARDŽIJA, Razred za filološke znanosti HAZU, Zagreb 2022.

BLEHOVA ČELEBIĆ, Lenka: *Kotorski misal sv. Jakova od Lođe*. Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore – Boka F, Tivat – Podgorica 2019.

BILETIĆ, Boris Domagoj (ur.): *Fala delu i težaku! Slovo posvetno (o) akademiku Josipu Bratuliću*. Istarski ogranak DHK – Čakavski sabor, Pula – Žminj 2024.

BOTICA, Ivan – DOBLANOVIĆ, Danijela – JAŠO, Marta: *Kvadirna ili ligištar Bratovštine sv. Antona opata iz Zabrešca u Dolini / Kvadirna ali ligišter Bratovščine sv. Antona puščavnika iz Zabrežca v Dolini / Quaderno o registro della confraternita di sant'Antonio abate da Mocco a San Dorligo della Valle*. Posebna izdanja, sv. 44, Glagoljski rukopisi, sv. 12, DAPA, Pazin 2017.

BOTICA, Ivan – DOBLANOVIĆ ŠURAN, Danijela: *Registar crkve i bratovštine sv. Ivana Krstitelja u Boljuncu (1576. – 1672.) / Register cerkve in bratovščine sv. Janeza Krstnika v Boljuncu (1576 – 1672) / Registro della chiesa e confraternita di san Giovanni Battista a Bagnoli della Rosandra (1576 – 1672)*. Posebna izdanja, sv. 54, Glagoljski rukopisi 14, DAPA, Pazin 2021.

BOTICA, Ivan – GALOVIĆ, Tomislav: »Glagoljica u sveučilišnoj nastavi na primjeru kolegija Hrvatska epigrafija i paleografija«. *Arhivski vjesnik*, vol. 59, br. 1 (2016.), str. 141 – 155.

BOTICA, Ivan – GALOVIĆ, Tomislav: »Egdotika glagolskih notarskih isprava«. *Croatica et Slavica Iadertina*, vol. 16, br. 1 (2020.), str. 23 – 74.

BRATULIĆ, Josip: »Apokrif o Prekrasnom Josipu u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti«. *Radovi Staroslavenskog instituta*, sv. 7 (1972.), str. 31 – 122.

BRATULIĆ, Josip: *Istarski razvod. Studija i tekst*. Čakavski sabor, Pula 1978.

BRATULIĆ, Josip: »O čitanju Bašćanske ploče«. *Istra*, god. 16, sv. 1/2 (1978.), str. 28 – 36.

BRATULIĆ, Josip: *Prva hrvatskoglagoljska Početnica 1527*. Grafički zavod Hrvatske – ŠK, Zagreb 1983.

BRATULIĆ, Josip: *Žitja Konstantina Ćirila i Metodija i druga vrela*. Bibliofilska izdanja, knj. 14, podser. Iskoni, knj. 1, KS, Zagreb 1985.

BRATULIĆ, Josip: *Vinodolski zakon 1288.* Faksimil, diplomatičko izdanje iz XVI. st., Globus – NSK – JAZU – Pravni fakultet, Zagreb 1988.

BRATULIĆ, Josip: *Istarski razvod*, Čakavski sabor – Istarska književna kolonija »Grozd«, Pula 1989.

BRATULIĆ, Josip (ur.): *Lekcionar Bernardina Splićanina*. Biblioteka Knjiga Mediterana, knj. 6, Književni krug – Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU, Split 1991. (pretisak izd. iz 1495.).

BRATULIĆ, Josip: *Istarski razvod*, Libar od grozda, Pula 1992.

BRATULIĆ, Josip: *Žitja Konstantina Ćirila i Metodija i druga vrela*. 2. izd., KS, Zagreb 1992.

BRATULIĆ, Josip: *Leksikon hrvatske glagoljice*. Biblioteka leksikoni, Minerva, Zagreb 1995.

BRATULIĆ, Josip (prir.): *Lekcionarij Bernardina Splićanina / po prvom izdanju od god. 1495. priredio i predgovor napisao Tomo MARETIĆ*. Biblioteka Knjiga Mediterana, knj. 13, Književni krug, Split 1995. (pretisak izd. iz 1885.).

BRATULIĆ, Josip (ur.): *Dr. Ante Starčević: Sabrana djela*. 8 knj., Inačica, Zagreb 1995. (pretisci izdanja Ante Starčevića: 1. *Govori*, 1893.; 2. *Predstavke*, 1893. – 1894.; 3. *Znanstveno-političke rasprave*, 1894. – 1896.; 4. *Jubilei*, 1888.; 5. *Pisma Magjarolach*, 1879.; 6. *Ustavi Franceske,* 1889.; 7. *Iztočno pitanje*, 1899.; 8. *Ruski odnošaji*, 1879.).

BRATULIĆ, Josip: »Poslanice Marka Marulića Katarini Obirtić«. *Colloquia Maruliana*, vol. 7 (1998.), str. 27 – 34.

BRATULIĆ, Josip: *Žitja Konstantina Ćirila i Metodija i druga vrela*. 3. izd., KS, Zagreb 1998.

BRATULIĆ, Josip: *Prva hrvatskoglagoljska Početnica 1527*. Biblioteka Starine, sv. 2, HAZU – NSK – ŠK, Zagreb 2007.

BRATULIĆ, Josip: »Propovijedi o Muci Kristovoj bosanskog franjevca fra Filipa Lastrića«. *Pasionska baština...: muka kao nepresušno nadahnuće kulture*, vol. 6 (2008.), str. 103 – 121.

BRATULIĆ, Josip: *Hrvatska glagoljica: postanak, razvitak, značenje*. Biblioteka Theoria: Novi niz, MH, Zagreb 2022.

BRATULIĆ, Josip – DAMJANOVIĆ, Stjepan: *Hrvatska pisana kultura. Izbor djela pisanih latinicom, glagoljicom i ćirilicom od VIII. do XXI. stoljeća*. 3 sv. Veda, Križevci 2005. – 2008.

BRATULIĆ, Josip – IVŠIĆ, Stjepan – LADIĆ, Zoran: *Hrvatske glagoljične i ćirilične isprave iz zbirke Stjepana Ivšića: 1100. – 1527.* U latinicu preslovio i bilješke napravio Stjepan Ivšić; transliteraciju osuvremenio, bilješke dopunio i za tisak prir. Josip Bratulić; kazala osobnih imena i mjesta sastavio Zoran Ladić, Acta Croatica, Hrvatski spomenici, knj. 1, Razred za filološke znanosti HAZU, Zagreb 2017.

BRATULIĆ, Josip – LONČAREVIĆ, Vladimir – PETRAČ, Božidar: *Nikola Šubić Zrinski u hrvatskom stihu*. Društvo hrvatskih književnika, Zagreb 2016.

BREZOVAČKI, Tituš: *Izbor iz djela*. Predg. Milan RATKOVIĆ, prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 3, knj. 58, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 1999.

CAR EMIN, Viktor: *Presječeni puti*. Prir. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 5, knj. 25, Čakavski sabor i dr., Pula – Opatija – Rijeka – Rovinj 1984.

CAR EMIN, Viktor: *Mali Učkarić i druge pripovijesti*. Prir. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 10, knj. 58, Čakavski sabor i dr., Pula – Rijeka – Rovinj 1990.

ČEVAPOVIĆ, Grgur: *Josip sin Jakoba patriarke, u narodnoj igri prikazan od ucsenika vukovarski, po Gergi Csevapovichu, mudroznanja naucsitelju, i ss. bogoslovja shtiocu, derxave Kapistranske*. Prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Posebna izdanja, Otvoreno sveučilište, Zagreb 1992.

ČRNJA, Zvane: *Sabrane pjesme*. Prir. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 3, knj. 13, Čakavski sabor i dr., Pula – Rijeka – Rovinj 1981.

FIKFAK, Jurij (ur.): *Jakob Volčič in njegovo delo: zbornik prispevkov in gradiva / Jakov Volčić i njegovo djelo: zbornik priloga i građe*. Pleško – Istarsko književno društvo »Juraj Dobrila«, Ljubljana – Pazin 1988.

FILIĆ, Krešimir: *Povijesni natpisi grada Varaždina.* Posebna izdanja HAZU, knj. 28, Zavod za znanstveni rad HAZU u Varaždinu – Gradski muzej Varaždin, Zagreb – Varaždin 2017.

FORTIS, Alberto: *Saggio d'osservazioni sopra l'isola di Cherso ed Osero.* Presso Gaspare Storti, alla Forteza, Venecija 1771.

FORTIS, Alberto: *Viaggio in Dalmazia.* Presso Alvise Milocco, Venecija 1774.

FORTIS, Alberto: *Put po Dalmaciji*. Prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Mate MARAS – Darko NOVAKOVIĆ, Posebna izdanja, Globus, Zagreb 1984.; repr. izdanje, Marjan tisak, Split 2004.

FORTIS, Alberto: *Ogled zapažanja o otocima Cresu i Lošinju.* Prev. Dubravko BALENOVIĆ – prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Varia, knj. 16, Književni krug, Split 2014.

GAJ, Ljudevit: *Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisana, poleg mudrolubneh narodneh i prigospodarneh temelov i zrokov / Kurzer Entwurf einer kroatisch–slavischen Orthographie nach philosophischen, nazionälen und ökonomischen Grundsätzen*. Prir. Josip BRATULIĆ, Cymelia Croatica: biblioteka pretisaka, sv. 1, Međunarodni slavistički centar SR Hrvatske – Liber – NSK, Zagreb 1983.

GRABAR, Biserka i dr. (prir.): *Rječnik crkvenoslavenskog jezika hrvatske redakcije*. *A – IZGNILSTVO*. Sveščići 1 – 23, Staroslavenski institut, Zagreb 2000. – 2021. (projekt koji traje).

GUNDULIĆ, Ivan: *Suze sina razmetnoga*. Prir. Josip BRATULIĆ, ur. Božidar PETRAČ, Media, sv. 4, KS, Zagreb 1989.

HABDELIĆ, Juraj: *Dictionar ili Réchi Szlovenszke zvexega ukup zebrane, u red pofztaulyene i diachkemi zlahkotene trudom Jurja Habdelicha*. Prir. Josip BRATULIĆ – Vladimir HORVAT, Bibliofilska izdanja, knj. 19, KS, Zagreb 1989.

HABDELIĆ, Juraj: *Izbor iz djela*. Prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 4, knj. 88, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 2000.

HABDELIĆ, Juraj: *Pervi otca našega Adama greh*. Prir. Josip BRATULIĆ – Milan RATKOVIĆ, Stari pisci hrvatski, knj. 44, HAZU, Zagreb 2018.

HABDELIĆ, Juraj: *Zercalo Marijansko*. Prijepis Milana RATKOVIĆA s originalom usporedio, predgovor napisao i za tisak prir. Josip BRATULIĆ, Stari pisci hrvatski, knj. 45, HAZU, Zagreb 2020.

HORVAT, Romana – DUKIĆ, Davor – ŽAGAR, Mateo (ur.): *Knjige poštujući, knjigama poštovan. Zbornik Josipu Bratuliću o 70. rođendanu*. Biblioteka Zbornici, MH, Zagreb 2010.

JAŠO, Marta – DOBLANOVIĆ ŠURAN, Danijela: *Matična knjiga krštenih Župe Dolina kod Trsta (1605. – 1617.) / Krstna knjiga Župnije Dolina pri Trstu (1605 – 1617) / registro dei battesimi della parrochia di Dolina nei pressi di Trieste (1605 – 1617)*. Posebna izdanja, sv. 49, Glagoljski rukopisi, sv. 13, DAPA, Pazin 2019.

JERONIM, sveti: *Izabrane poslanice* / *Epistulae selectae*. Prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Mate KRIŽMAN – Ivan MARKOVIĆ, Svjedočanstva, knj. 12, Književni krug, Split 1990.

JURJEVIĆ, Atanazije: *Pisni za najpoglavitije, najsvetije i najvesel'je dni svega godišća složene: i kako se u organe s'jednim glasom mogu spivati, napravljene po Atanaziju Georgiceu, u Beču, iz pritiskopisa Matea Formike, 1635*. Prir. Josip BRATULIĆ – Ennio STIPČEVIĆ – Ivana ŽUŽUL, HAZU – Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, Zagreb – Šibenik 2011.

JURKOVIĆ, Ivan: »Tadija Smičiklas, profesor pomoćnih povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, vol. 18 (2000.), str. 145 – 157.

JURKOVIĆ, Ivan (ur.): *Bertošin zbornik: Zbornik u čast Miroslava Bertoše*, knj. 1 – 3. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – DAPA, Pula – Pazin 2013.

KANIŽLIĆ, Antun: *Sveta Roxalia panormitanska divica nakichena, i izpivana po Antunu Kanislichu Poxexaninu*. Prir. Josip BRATULIĆ, Dukat: edicija za očuvanje umjetničkog i kulturnog blaga Slavonije, kolo 5, knj. 1, Kulturno-informativni centar Privlačica, Vinkovci 1990.

KANIŽLIĆ, Antun: *Sveta Rožalija*. Prir. Josip BRATULIĆ, Slavonica: prinosi Slavonije hrvatskoj književnosti i povijesti: popularna biblioteka, knj. 74, Privlačica, Vinkovci 1994.

KANIŽLIĆ, Antun: *Izabrana djela*. Prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 4, knj. 92, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 2000.

KATANČIĆ, Matija Petar: *Izabrana djela*. Prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 4, knj. 91, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 2000.

KOSIĆ, Ivan: *Album hrvatske ćirilice u zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*. NSK, Zagreb 2018.

KREŠIĆ, Mijo: *Autobiografija*. Prir. Josip BRATULIĆ, Gradska knjižnica »Ivan Goran Kovačić«, Karlovac 2005.

KRIŽMAN, Mate: *Antička svjedočanstva o Istri: izbor iz djela*. Ur. Josip BRATULIĆ, Istra kroz stoljeća, Kolo 1, knj. 1, Čakavski sabor – »Otokar Keršovani«, Pula – Rijeka 1979.

KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, Ivan: *Acta Croatica – Listine hrvatske*, sv. 1. Gaj, Zagreb 1863.

KUNDEK, Josip: *Želja starinske horvatske kraljice i Reč jezika narodnoga*. Prijepis i krit. studija Josip BRATULIĆ, Edicija Lukom – Narodno sveučilište, Zagreb – Ivanić-Grad 1997.

KURELAC, Fran: *Slova nad grobom Ljudevita Gaja izgovorena Franom Kurelcem*. Prir. Josip BRATULIĆ, Cymelia Croatica: biblioteka pretisaka, sv. 4, Međunarodni slavistički centar SR Hrvatske – Mladost – NSK, Zagreb 1989.

MARGETIĆ, Lujo – KOSTRENČIĆ, Marko – CVITANIĆ, Antun – MILUŠIĆ, Anto – BRATULIĆ, Josip: *Vinodolski zakon 1288. Studijski materijal i tekst*. Pravni fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Osijek 1998.

MARKOVIĆ, Ivan (prir. i prev.): *Izabrane poslanice sv. Jeronima*. 2 sv., Nakl. i tisak Hrv. katol. tiskovnog družtva, Zagreb 1908.

MARULIĆ, Marko: *Judita*. Prir. Josip BRATULIĆ – Ivo FRANGEŠ – Milan MOGUŠ, Knjiga Mediterana, sv. 1, Književni krug, Split 1989.

MARULIĆ, Marko: *Starozavjetne ličnosti*. Prev. Branimir GLAVIČIĆ, uvod. tekstovima popratili Josip BRATULIĆ i Darko NOVAKOVIĆ, Humanisti, knj. 4, sv. 6; Književni krug, Split 1991.

MARULIĆ, Marko: *Epistola domini Marci Maruli Spalatensis ad Adrianum VI. pont. max. de calamita, tibus occurrentibus et exhortatio ad communem omnium christianorum unionem et pacem*. Ur. Josip BRATULIĆ, NSK – KS – Crkva u svijetu – Zbornik Kačić, Zagreb – Split 1994.

MATIJEVIĆ SOKOL, Mirjana – GAMULIN TUDJINA, Vesna: »Tadija Smičiklas kao izdavač povijesne građe«. *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, vol. 18 (2000.), str. 105 – 114.

MAŽURANIĆ, Ivan: *Hervati Madjarom: odgovor na proglase njihove od ožujka mieseca i travnja 1848.* Prir. Josip BRATULIĆ, MH, Karlovac 1994.

MIHALJEVIĆ, Milan – VINCE, Jasna: *Jezik hrvatskoglagoljskih Pazinskih fragmenata*. Ur. Josip BRATULIĆ – Anita ŠIKIĆ, Hrvatska sveučilišna naklada – DAPA – Staroslavenski institut, Zagreb – Pazin 2012.

NAZOR, Vladimir: *Krvavi dani*. Prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Hrvatski povijesni roman, ŠK, Zagreb 1995.

NAZOR, Vladimir: *Djetinjstvo na otoku*. Prir. Josip BRATULIĆ, Osnovna škola Vladimira Nazora, Postira 2007.

RAČKI, Franjo: *Documenta historiae Chroaticae periodum antiquam illustrantia*. Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, knj. 7, JAZU, Zagreb 1877.

RELKOVIĆ, Matija Antun: *Satyr illiti Divyi csovik: u vershe Slavoncem*. Prir. Josip BRATULIĆ, Dukat: edicija za očuvanje umjetničkog i povijesnog blaga Slavonije, kolo 2, Privlačica, Privlaka 1987.

RELKOVIĆ, Matija Antun: *Satir iliti divji čovik*. Prir. Josip BRATULIĆ, Slavonica: prinosi Slavonije hrvatskoj književnosti i povijesti: popularna biblioteka, kolo 15, knj. 72, Slavonska naklada Privlačica, Vinkovci 1994.

RELKOVIĆ, Matija Antun: *Satir iliti divji čovik*. Prir. Josip BRATULIĆ, Školska lektira / Privlačica, knj. 2, Vinkovci 1996.

RELKOVIĆ, Matija Antun: *Postanak naravne pravice*. Prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Hrvatski pretisci, knj. 1, Privlačica, Vinkovci 2015.

RELJKOVIĆ, Josip Stjepan: *Kuchnik*. Prir. Josip BRATULIĆ, Dukat, knj. 16, Privlačica, Vinkovci 1989.

RELJKOVIĆ, Josip Stjepan: *Kućnik*. Prir. Josip BRATULIĆ, Slavonica: prinosi Slavonije hrvatskoj književnosti i povijesti: popularna biblioteka, kolo 19, knj. 93, Privlačica, Vinkovci 1994.

RITTER VITEZOVIĆ, Pavao: *Izbor iz djela*. Prir. Josip BRATULIĆ, Školska knjižnica: hrvatska književnost od Baščanske ploče do naših dana, knj. 8, Erasmus naklada, Zagreb 1994.

RITTER VITEZOVIĆ, Pavao: *Oživjela Hrvatska*. Prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Zlatko PLEŠE, Biblioteka Povijest hrvatskih političkih ideja, Kolo 1, knj. 4, Golden marketing – Narodne novine, Zagreb 1997.

RITTER VITEZOVIĆ, Pavao: *Dva stoljeća Hrvatske / Plorantis Croatiae saecula duo.* Prir. i prev. Zrinka BLAŽEVIĆ – Bojan MAROTTI, Biblioteka Posebna izdanja, MH, Zagreb 2019.

SMIČIKLAS, Tadija: *Poviest hrvatska*, sv. 1 – 2. Poučna knjižnica Matice hrvatske, knj. 4 – 5, Zagreb 1879. – 1882.; repr. izd. Filip ŠIMETIN ŠEGVIĆ (ur.), u: ser. Djela iz hrvatske duhovne i kulturne baštine, knj. 20, Naklada Dominiković – MH Ogranak Solin, Zagreb 2022.

SMIČIKLAS; Tadija: *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije – Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, sv. 1 – 18. JAZU, Zagreb 1904. – 1990. (nakon smrti Tadije Smičiklasa urednicima su bili: Marko KOSTRENČIĆ, Emilije LASZOWSKI, Stjepan GUNJAČA i Duje RENDIĆ-MIOČEVIĆ).

STARČEVIĆ, Ante: *Izbor iz djela*. Prir. Josip BRATULIĆ, Croatica: hrvatska književnost u 100 knjiga, Kolo 3, knj. 61, Riječ – Pauk, Vinkovci – Cerna 1999.

ŠURMIN, Đuro: *Acta Croatica – Hrvatski spomenici I, od 1100 – 1499.* Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium, knj. 6, JAZU, Zagreb 1898.

VLAHOV, Dražen: *Glagoljski rukopis iz Roča: Iz Knjige crkve i bratovštine sv. Bartolomeja (1523 – 1611)*. Posebna izdanja, sv. 15, Glagoljski rukopisi 5, DAPA, Pazin 2006.

VLAHOV, Dražen: *Knjiga oltara bratovštine sv. Mikule u Boljunu (1582 – 1672): glagoljski zapisi od 1582. do 1657. godine*. Posebna izdanja, sv. 16, Glagoljski rukopisi 6, DAPA, Pazin 2008.

VLAHOV, Dražen: *Knjiga računa općine Roč (1566 – 1628)*. Posebna izdanja, sv. 18, Glagoljski rukopisi 7, DAPA, Pazin 2009.

VLAHOV, Dražen: *Zbirka glagoljskih isprava Istre*. Posebna izdanja, sv. 19, Glagoljski rukopisi 8, DAPA, Pazin 2010.

VLAHOV, Dražen: *Matična knjiga iz Boljuna: Glagoljski zapisi od 1576. do 1640.* Posebna izdanja, sv. 20, Glagoljski rukopisi 9, DAPA, Pazin 2011.

VLAHOV, Dražen: *Matica krštenih župe Lindar (1591. – 1667.): Glagoljski zapisi (1591. – 1648.)*. Posebna izdanja, sv. 24, Glagoljski rukopisi 10, DAPA, Pazin 2012.

VLAHOV, Dražen: *Tri glagoljske matične knjige s otoka Prvića (1689. – 1711.)*. Posebna izdanja Demographica et glagolitica Sibenicensia, sv. 2, Državni arhiv u Šibeniku, Šibenik 2014.

VLAHOV, Dražen: *Glagoljske matice krštenih i vjenčanih iz Draguća u Istri (1579. – 1650.)*. Posebna izdanja, sv. 34, Glagoljski rukopisi 11, DAPA, Pazin 2015.

VOLTIĆ, Josip: *Bečka pisma. Ričoslovnik*. Prev. i prir. Josip BRATULIĆ – Mate MARAS – Šime JURIĆ – Giacomo SCOTTI, Istra kroz stoljeća, Kolo 3, knj. 18, Čakavski sabor i dr., Pula – Rijeka – Rovinj – Zagreb 1981.

VRANČIĆ, Faust: *Život nikoliko izabranih divic*. Prir. Josip BRATULIĆ i dr., Knjižnica Bašćina, Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, Šibenik 1995.

ZORANIĆ, Petar: *Planine*. Prir. Josip BRATULIĆ – Marko GRČIĆ, Rotulus arhiv, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1988.; repr. izdanje Biblioteka Parnas, Niz Književnost, MH, Zagreb 2000.

ZRINSKA, Ana Katarina: *Pjesmarica Ane Katarine Zrinske*. Prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Posebna izdanja, MH, Zagreb 2014.

ZRINSKI, Petar: *Adrijanskoga mora sirena; Obsida sigecka*. Prir. Josip BRATULIĆ, Biblioteka Posebna izdanja, MH, Zagreb 2016.

SAŽETAK

Sin Istre posvećen hrvatskim povijesnim vrelima (povodom 85. obljetnice života akademika Josipa Bratulića i uoči njegove 25. obljetnice članstva u HAZU-u)

Članak je uglavnom nastao na temelju predavanja »Rad akademika Josipa Bratulića na povijesnim izvorima« održanoga u Svečanoj dvorani Tone Peruška na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli 18. listopada 2019. Predavanje je održano na simpoziju naslovljenu »Hvala delu i težaku«, a posvećenu 80. obljetnici života akademika Josipa Bratulića, u organizaciji navedenoga fakulteta i Kluba hrvatskih književnika »Dr. Ljubica Ivezić«.

Autor je u članku predstavio tri polja rada akademika Bratulića na hrvatskim pisanim izvorima. Prvo je vezano uz početke njegova znanstvenoga istraživanja, počevši od magistarskoga rada *Apokrif o Prekrasnom Josipu u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti* (obranjen 1970.) i doktorske disertacije *Istarski razvod kao književni spomenik srednjovjekovne Istre* (obranjena 1975. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu). Od tada se posvetio istraživanju srednjovjekovnih i ranonovovjekovnih izvora pisanih glagoljicom – djelujući podjednako i kao priređivač znanstvenih kritičkih izdanja i kao prevoditelj rukopisa. Drugo polje odnosi se na priređivanje tekstova i pretisaka djela renesansnih, baroknih, ranomodernih odnosno preporodnih hrvatskih autora ili autora koji su pisali o Hrvatskoj. Među njima su Marulić, Nikola Šubić Zrinski, Zoranić, Gundulić, obojica Vrančića (Antun i Faust), Jurjević, Belostenec, Habdelić, Katarina i Petar Zrinski, Ritter Vitezović, obojica Relkovića (Matija Antun i Josip Stjepan), Kanižlić, Fortis, Katančić, Brezovački, Čevapović, Gaj, Kurelac, Mažuranić, Voltić, Kundek, Volčić, Starčević i Benešić. Treće polje njegova rada, recenziranje znanstveno-kritički pripremljenih prijepisa i prijevoda pisanih izvora, tek je u osnovnim natuknicama spomenuto i daleko je od cjelovite valorizacije takva njegova rada.

Radom se na povijesnim izvorima akademik Bratulić pridružio ne samo neumrlim zaslužnicima hrvatske historiografije nego i zaslužnicima hrvatske (paleo)slavistike, filologije i povijesti književnosti. S obzirom na njegov opus vjerujemo da će sadašnjim i budućim naraštajima znanstvenika, ali i ljubiteljima hrvatske pisane i kulturne baštine bez obzira na stupanj njihove obrazovanosti, poslužiti rezultati njegova rada. To je, uvjereni smo, bilo i ostaje njegovo životno poslanje.

SUMMARY

Son of Istria dedicated to Croatian historical sources (On the occasion of the 85th birthday of the Academician Josip Bratulić and ahead of the 25th anniversary of his membership in the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU)

The article was devised based on the lecture »The work of academician Josip Bratulić on historical sources« delivered in the Toni Peruško Hall at the Faculty of Humanities of the Juraj Dobrila University in Pula (18 October 2019). The lecture was given at the symposium entitled »*Hvala delu i težaku*« (Thanks to hard work and the hard worker), dedicated to the 80th birthday of academician Josip Bratulić and organized by the aforementioned Faculty and the Croatian Writers' Club »Dr. Ljubica Ivezić«.

In the article, the author presented three fields of academician Bratulić's work on Croatian written sources. The first is related to the beginnings of his scientific research, starting with his master's thesis *The Apocrypha on Joseph the Beautiful in Croatian Medieval Literature* (defended in 1970) and his doctoral dissertation *The Istrian Demarcation as a Literary Monument of Medieval Istria* (defended in 1975 at the Faculty of Philosophy of the University of Zagreb). Since then, he has devoted himself to the research of medieval and early modern sources written in Glagolitic script - working both as an editor of scientific critical editions and as a translator of manuscripts. The second field refers to the editing of texts and reprints of works by Renaissance, Baroque, early-modern and revival Croatian authors or authors who wrote about Croatia. Among them are Marulić, Nikola Šubić Zrinski, Zoranić, Gundulić, both Vrančićs (Antun and Faust), Jurjević, Belostenec, Habdelić, Katarina and Petar Zrinski, Ritter Vitezović, both Relkovićs (Matija Antun and Josip Stjepan), Kanižlić, Fortis, Katančić, Brezovački, Čevapović, Gaj, Kurelac, Mažuranić, Voltić, Kundek, Volčić, Starčević and Benešić. The third field of his work, the reviewing of scientifically and critically prepared transcriptions and translations of written sources, was only outlined in basic terms and is far from a complete valorisation of his work.

By working on historical sources, academician Bratulić joined not only the immortal persons of merit in Croatian historiography, but also those in Croatian (Paleo)Slavic studies, philology and the history of literature. Considering his oeuvre, we believe that the results of his work will prove useful to current and future generations of scientists, as well as lovers of Croatian written and cultural heritage, regardless of their level of education. We are convinced that this was and remains his mission in life.

RIASSUNTO

Figlio dell'Istria dedito alle fonti storiche croate (In occasione dell' 85º anniversario di vita dell'accademico Josip Bratulić e in vista del suo 25º anniversario di adesione all'Accademia croata delle Scienze e delle Arti – HAZU)

L'articolo è stato scritto prevalentemente sulla base della conferenza *»* Il lavoro dell'accademico Josip Bratulić sulle fonti storiche« tenuta nell'Aula Magna Tone Peruško presso la Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università Juraj Dobrila di Pola (il 18 ottobre 2019). La conferenza si è tenuta al simposio intitolato *»Hvala delu i težaku«* (*»*Grazie al lavoro duro e al lavoratore tenace«) dedicato all' 80º anniversario di vita dell'accademico Josip Bratulić, organizzato dalla suddetta facoltà e dal Club nazionale degli scrittori *»*Dr. Ljubica Ivezić«.

Nell'articolo l'autore ha presentato tre campi di lavoro dell'accademico Bratulić sulle fonti croate scritte. Il primo riguarda gli inizi della sua ricerca scientifica, a cominciare dalla sua tesi di master *Apocrifo su Giuseppe il Bello nella letteratura medievale croata* (difesa nel 1970) e la dissertazione di dottorato *Atto di confinazione dell'Istria come monumento letterario dell'Istria medievale* (difesa nel 1975 presso la Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università di Zagabria). Da allora si è dedicato alla ricerca delle fonti medievali e della prima età moderna scritte in glagolitico – operando sia come curatore di edizioni critiche e scientifiche sia come traduttore di manoscritti. Il secondo campo riguarda la preparazione di testi e ristampe delle opere di autori croati del rinascimento, barocco, del periodo della prima età moderna ovvero del risveglio nazionale o di autori che scrivevano della Croazia. Tra questi autori troviamo Marulić, Nikola Šubić Zrinski, Zoranić, Gundulić, entrambi i Vrančić (Antun e Faust), Jurjević, Belostenec, Habdelić, Katarina e Petar Zrinski, Ritter Vitezović, entrambi i Relković (Matija Antun e Josip Stjepan), Kanižlić, Fortis, Katančić, Brezovački, Čevapović, Gaj, Kurelac, Mažuranić, Voltić, Kundek, Volčić, Starčević e Benešić. Il terzo campo del suo lavoro, la revisione di trascrizioni critiche e scientifiche e di traduzioni di fonti scritte, è appena accennato, ma lontano da una valorizzazione completa di questo ambito del suo lavoro.

Con il suo lavoro sulle fonti storiche, l'accademico Josip Bratulić si è unito, non solo ai meritevoli immortali della storiografia croata ma anche ai meritevoli della (paleo)slavistica, filologia e storia della letteratura croata. Considerando tutte le sue opere, ci auguriamo che alle generazioni presenti e future, nonché agli amanti del patrimonio scritto e culturale croato, a prescindere dal loro livello di formazione, saranno utili i risultati del suo lavoro. Siamo convinti che questa sia stata da sempre e che rimarrà la sua missione di vita.